

*Sprawozdanie z realizacji zadań określonych
w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
dla Miasta Lubartów
za rok 2012*

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ OKREŚLONYCH W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA LUBARTÓW
ZA 2012 ROK**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubartów jest dokumentem programowym, określającym realizację lokalnych zadań z zakresu pomocy społecznej do 2015 roku. Zgodnie z misją Strategii, celem wszystkich działań jest zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Lubartowie oraz zminimalizowanie rozmiarów i skutków wszelkich zjawisk społecznie negatywnych poprzez zaspokojenie potrzeb w zakresie rozwoju społecznego oraz uaktywnienie środowiska lokalnego.

Celem generalnym Strategii jest *poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności, integrację środowiska lokalnego oraz skuteczny system pomocy społecznej*. Został on sprecyzowany w formie 6 celów strategicznych, które zawierają cele szczegółowe, opisujące zakres działań i sposób ich realizacji. Cele strategiczne określono w formie sześciu Programów, zakładających osiągnięcie konkretnych *Rezultatów* poprzez realizację *Projektów*, zawartych w *Harmonogramie działań*.

Harmonogram precyzuje udział poszczególnych jednostek w realizacji projektów w określonym czasie. W 2012 r. do realizacji wskazano 6 programów, realizowanych przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; szkoły; Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; organizacje pozarządowe: Lubelską Fundację Rozwoju, Polski Czerwony Krzyż, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL”; Lubartowski Ośrodek Kultury; Komendę Powiatową Policji; Sąd Rejonowy; Środowiskowy Dom Samopomocy; wolontariat szkolny; Kościół Katolicki; Kościół Zielonoświątkowy Zbór AGAPE.

Działania prowadzone w ramach celu strategicznego 1, który ukierunkowany jest na *zapewnienie systemu bezpieczeństwa socjalnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu*, były skierowane do poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób i rodzin korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej, dotkniętych ubóstwem, rodzin dysfunkcyjnych. Obejmowały one następujące projekty:

- a. *Akcje pozyskiwania środków finansowych i rzeczowych na rzecz osób i rodzin obejmowanych pomocą społeczną*

Do realizacji ww. projektu przystąpiły:

- a. Gimnazjum Nr 1, które zorganizowało akcję zbiórki słodyczy. Zebrane dary przekazano na paczki mikołajkowe dla dzieci uczęszczające na zajęcia do Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy MOPS w Lubartowie;
- b. Gimnazjum Nr 2 zorganizowało zbiórkę odzieży zimowej dla uczniów z rodzin ubogich;
- c. Zespół Szkół Nr 2 zorganizował szkolną akcję *Kolęda*, której celem była zbiórka funduszy na rzecz instytucji współpracujących ze szkołą. Dla uczniów z rodzin dysfunkcyjnych przygotowano paczki świąteczne w ramach akcji *Szlachetna paczka*. Szkoła nawiązała stałą współpracę z Parafią Michała Archanioła w celu pozyskiwania darów w ramach Caritas dla najuboższych uczniów. W ramach *Akcji mikołajkowej* zorganizowano zbiórkę słodyczy dla wychowanków Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy MOPS w Lubartowie. Organizowano zbiórkę maskotek do paczek mikołajkowych dla domu dziecka w Afryce.
- d. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie w okresie wiosennym zorganizował akcję *Śniadanie Wielkanocne 2012*. Z artykułów spożywczych i przemysłowych zebranych w sklepach na terenie miasta Lubartowa, przygotowano 40 paczek świątecznych, które po zakończeniu zbiórki wręczono potrzebującym rodzinom. Z okazji świąt Bożego Narodzenia przeprowadzono kolejną zbiórkę artykułów spożywczych i przemysłowych dla podopiecznych Ośrodka - *Gwiazdka 2012*. Dodatkowo w ramach akcji *Pomóż dzieciom przetrwać zimę*, prowadzonej na terenie Lubartowa, przygotowano 103 świąteczne paczki żywnościowe, które przekazano ubogim rodzinom, a otrzymane dary tj. odzież i obuwie były sukcesywnie udostępniane osobom korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej. W ramach Programu PEAD przy współpracy z Instytutem Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej Oddziałem przy Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Lubartowie, rozdysponowano żywność unijną dla 400 osób – klientów Ośrodka.
- e. Polski Czerwony Krzyż rozdysponował żywność unijną 120 osobom w ramach Programu PEAD. W ramach akcji: *Wyprawka dla Żaka* – wydał 28 sztuk wyprawek szkolnych dla dzieci z terenu miasta; *Czerwonokrzyńska Gwiazdka* – wykonał 4 paczki świąteczne dla ubogich dzieci;
- f. Szkoła Podstawowa Nr 4, której uczniowie brali udział w akcji *Pomóż dzieciom przetrwać zimę*, *Tydzień PCK*, *Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy*, a także uczestniczyli w akcji zorganizowanej przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Niech się serce obudzi”;
- g. Kościół Zielonoświątkowy Zbór AGAPE w Lubartowie – objął pomocą żywnościową w ramach Programu PEAD 130 mieszkańców Lubartowa;
- h. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Lubartowie zorganizowało *Spotkanie ze św. Mikołajem*, dla rodzin z dziećmi – beneficjentów „SIL”; obecni uczestniczyli w Wigilii, każda z rodzin otrzymała paczki mikołajkowe i stroiki świąteczne;
- i. II Liceum Ogólnokształcące zorganizowało *Mecz Mikołajkowy*, podczas którego zbierano słodycze, które następnie przekazano dzieciom z ubogich rodzin. W ramach akcji *Pomóż koledze ze szkolnej ławki* zebrane dary rzeczowe przekazano ubogim uczniom szkoły. Akcje: *Serce dla Lwowa* oraz *Mali Polacy na Syberii czekają* skierowano do młodych Polaków na Wschodzie. W ramach projektu *Świąteczny stroik* wykonano i sprzedano ozdoby świąteczne, z czego dochód przekazano na potrzeby ubogich rodzin z terenu miasta.

Dla 65 podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy przygotowano prezenty.

2. *Dożywianie osób dorosłych w środowisku lokalnym*

Projekty realizowały:

- a. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Lubartowie, który wydawał posiłki dla klientów MOPS w Lubartowie. W 2012 roku wydał: 1.703 śniadania, 9.403 obiady dla 68 osób;
- b. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, działając w oparciu o ustawę o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2012 roku udzielał osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej pomocy w formie posiłku oraz świadczenia pieniężnego przeznaczonego na zakup żywności. Taką formą pomocy objęto 788 osób (dzieci i dorosłych);
- c. Klasztor o.o. Kapucynów w okresie zimowym dwa razy w tygodniu prowadził wydawanie zup i chleba dla potrzebujących.

3. *Zapewnienie krótkotrwałej opieki w domu nad osobą niepełnosprawną*

Wskazane zadanie jest realizowane od listopada 2008 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie. W tym celu powstał projekt socjalny, w oparciu o który utworzono Punkt Krótkotrwałej Opieki nad Osobą Niepełnosprawną. Celem projektu jest poprawa jakości funkcjonowania rodzin z osobą niepełnosprawną. Rodzina z osobą niepełnosprawną, na krótki czas np. pozwalający załatwić sprawy urzędowe, może pozostawić osobę niepełnosprawną pod opieką wolontariusza. W działalność tego przedsięwzięcia zostali zaangażowani pracownicy tutaj. Ośrodka, którzy nawiązali współpracę z Fundacją Fuga Mundi – Agencją Zatrudnienia dla Osób Niepełnosprawnych. W 2012 r. potrzeby w zakresie opieki nad osobą niepełnosprawną w domu nie były sygnalizowane przez lokalne środowisko. Osoby chore czy niepełnosprawne, wymagające zewnętrznego wsparcia, obejmowane były usługami w formie świadczeń pomocy społecznej.

4. *Organizowanie cyklicznych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych*

Realizatorami projektu były:

- a. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubartowie prowadziła w okresie ferii letnich i zimowych codzienne zajęcia świetlicowe dla 30 dzieci z rodzin obejmowanych pomocą społeczną. Organizowano plenerowe wycieczki krajoznawcze, grille, ogniska, spotkania tematyczne promujące zdrowy styl życia;
- b. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizując projekt *Wakacyjna przygoda* objął wsparciem 30 dzieci – wychowanków Świetlicy Środowiskowej. Jego celem było wskazanie pozytywnych wzorców zachowań poprzez zabawę oraz wsparcie środowisk zagrożonych dysfunkcyjnością;
- c. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych organizowało różne formy wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Lubartów m.in. warsztaty nauki jazdy konnej *Juniorska Sekcja Jeździecka*; na rozpoczęcie i zakończenie wakacji zorganizowano *Rodzinny festyn plenerowy*;

- d. Lubartowski Ośrodek Kultury zorganizował m.in.: *Akcję Lato w mieście, Ferie Zimowe w LOK, Lubartowskie lato filmowe; X Wakacyjny Turniej Szachowy* skierowany do dzieci i młodzieży podczas dni wolnych od nauki.

5. Prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego dla rodzin dysfunkcyjnych

Zadanie realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie w ramach działań Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego (szczegółowy opis – cel 5, pkt 3).

6. Prowadzenie Kuratorskiego Ośrodka przy Sądzie Rejonowym w Lubartowie

Ośrodek Kuratorski Nr 1 przy Sądzie Rejonowym w Lubartowie w 2012 roku organizował różne formy wsparcia dla 18 nieletnich, skierowanych do Ośrodka postanowieniem sądu.

Realizowano projekt *Szansa – aktywizacja zawodowa młodzieży trudnej na Lubelszczyźnie*, w ramach którego prowadzono: zajęcia w zakresie doradztwa zawodowego, poradnictwa psychologicznego, socjoterapii, sportterapii, wyrównywania wiedzy – korepetycje. Ośmioro uczestników projektu brało udział w obozie letnim w Suścu.

W ramach pracy, trzech kuratorów zawodowych, kuratora społecznego, psychologa i socjoterapeuty prowadziło: działalność resocjalizacyjną w formie rozmów indywidualnych z podopiecznymi Ośrodka oraz ich rodzicami; socjoterapię grupową i indywidualną.

Organizowano też zajęcia edukacyjne w formie korepetycji dla podopiecznych Świetlicy z wybranych przedmiotów szkolnych oraz zajęcia z psychologiem.

W 2012 r. w ramach zajęć z *doradztwa zawodowego* odbyło się spotkanie z pracownikiem Nadleśnictwa Lubartów; zorganizowano wycieczki do: Wojciechowa, Nałęczowa i Gołębia.

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 1 w 2012 roku:

- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin ubogich;
- Ograniczenie niedożywienia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w rodzinach ubogich;
- Zapobieganie marginalizacji i alienacji dzieci rodziców dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- Zwiększenie efektywności i atrakcyjności działań prowadzonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych uczestnictwa w wypoczynku.

W ramach celu strategicznego 2 – *Miejskiego programu wspierania profilaktyki problemów alkoholowych i uzależnień*, podejmowano działania, mające na celu koordynację przedsięwzięć profilaktycznych, medycznych i edukacyjnych, prowadzonych na rzecz osób uzależnionych oraz ich rodzin, lub zagrożonych uzależnieniami. M.in. realizowano:

1. *Działania podejmowane przez zespół interdyscyplinarny zajmujący się rozwiązywaniem problemów alkoholowych*

Realizowane one były na bazie:

- dotychczasowych doświadczeń i praktyk w formie powołanego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym, gdzie połączono działania informacyjno-wspierające instytucji wspomagających terapię i profilaktykę uzależnień. Działalność Punktu od 2006 r. opierała się na konsultacjach i poradnictwie specjalistycznym: prawnym, psychologicznym, w zakresie pracy socjalnej i pomocy społecznej oraz w zakresie uzależnień i przemocy;
- działalności, wykonywanych zadań i współpracy członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie, którzy są reprezentantami różnych profesji zawodowych w dziedzinie rozwiązywania problemów społecznych; wsparcia pedagogicznego, psychologicznego; w zakresie profilaktyki uzależnień, terapii, resocjalizacji; działań prewencyjnych, informacyjnych;
- współpracy instytucji pomocowych działających na terenie miasta z innymi instytucjami, organizacjami społecznymi, fundacjami przejawiającej się m.in. we:
 - wzajemnej realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE przy aktywizowaniu klientów pomocy społecznej;
 - wspólnych interwencjach w środowisku pracowników socjalnych, Policji (dzielnicowych), psychologa i pedagoga;
 - współpracy pracowników socjalnych z lekarzami (np. przy diagnozowaniu stanu zdrowia pacjentów/klientów pomocy społecznej).

2. *Projekty socjalne realizujące formy pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych m.in. dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym*

Ich wykonawcami były:

- a. Polski Czerwony Krzyż, który podejmował doraźne działania w zakresie pomocy w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych ze wskazaniem na: metody życia bez uzależnień, przeciwdziałanie niedostosowaniu społecznemu, demoralizacji, promowaniu zdrowego stylu życia w Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej przy Gimnazjum Nr 2. Organizowano pogadanki, prelekcje, konkursy, wydawano gazetki tematyczne, rozdawano ulotki;
- b. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych, która prowadziła zajęcia edukacyjne i profilaktyczne o różnej tematyce: w formach edukacyjnych, w zakresie organizowania czasu wolnego, uczestnictwa w imprezach kulturalnych, wspierania rozwoju zainteresowań i zdolności, pracy nad kulturą osobistą.

3. *Cykliczne programy terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz programy edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień*

- a. W Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych, w której zatrudniony jest psycholog, prowadzono zajęcia terapeutyczne z zakresu profilaktyki uzależnień dotyczące używek: alkoholu, nikotyny, narkotyków; zajęcia ukazujące zachowania alternatywne w sytuacjach wyzwalających agresję. Dwa razy w tygodniu w Świetlicy

- odbywały się zajęcia indywidualne i grupowe z psychologiem, w ramach *Programu profilaktycznego dla dzieci i rodziców z rodzin dysfunkcyjnych*, którego celem było odreagowanie tłumionych emocji i radzenie sobie w trudnych sytuacjach oraz wzmocnienie poczucia własnej wartości uczestników; realizowano program *Gry i zabawy – jako forma zajęć relaksacyjno-korekcyjnych*, mający na celu korektę zaburzeń emocjonalnych i fizycznych wychowanków Świetlicy;
- b. II Liceum Ogólnokształcące opracowało i zrealizowało programy edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień. Zajęcia prowadzili: pedagog i wychowawcy klas. Dotyczyły one: asertywności, poczucia własnej wartości, przeciwdziałania agresji, sensu życia, szkodliwości spożywania alkoholu i innych używek. Młodzież szkolna klas II uczestniczyła w warsztatach realizowanych przez pedagoga *Jak uchronić się przed uzależnieniem?*; dla rodziców odbyła się prelekcja *Jak rozmawiać z młodzieżą o używkach?* W ramach profilaktyki przemocy i agresji odbył się konkurs *Dobre obyczaje to lek na asertywne zachowanie* – dla uczniów klas I;
 - c. W Gimnazjum Nr 1 przeprowadzono pogadanki na temat *Odpowiedzialności karnej nieletnich* prowadzone przez policjantów Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie dla klas I-III. Uczniowie uczestniczyli w programie *Jestem bezpieczny*; na lekcjach biologii i godzinach wychowawczych omawiano problematykę zdrowego stylu życia, uzależnień oraz zagrożeń młodzieży;
 - d. W Zespole Szkół Nr 2 realizowano zagadnienia dotyczące profilaktyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i nikotyny, które stanowiły główny temat ogólnopolskich czy światowych obchodów dni walki z uzależnieniami i chorobami z nich wynikającymi. Dla uczniów klas I zorganizowano wykłady dotyczące m.in. problematyki stosowania alkoholu i używek przez młodzież;
 - e. W Gimnazjum Nr 2 przeprowadzono: 3 spektakle profilaktyczne poruszające problematykę uzależnień; profilaktyczne spotkania multimedialne dla klas I-III;
 - f. W Szkole Podstawowej Nr 4 realizowany był program *Różowe okulary*, jako cykl spotkań z kulturą, obcowanie z dziełem artystycznym w celu redukcji napięć i przejawów zachowań agresywnych. Jego odbiorcami byli uczniowie klas II-VI. Ponadto realizowano programy profilaktyczno-wychowawcze tj.: *Spójrz inaczej*, *Spójrz inaczej na agresję*, *Dziękuję Nie*, *Wychowanie przeciw przemocy* oraz projekt *Jestem Artystą*, poruszający problematykę przemocy i agresji w środowisku szkolnym. Odbiorcami ww. programu byli uczniowie klas I-VI.
Realizowano program profilaktyczno-wychowawczy *Informatyka dla każdego*, skupiający się na doskonaleniu umiejętności skutecznego wyszukiwania pożądanych treści w Internecie, dotyczących zagrożeń wynikających z używania środków psychoaktywnych; tworzenia prezentacji multimedialnych dotyczących środków uzależniających. Odbiorcami ww. programu byli uczniowie klas IV-VI;
 - g. W Szkole Podstawowej Nr 3 prowadzono warsztaty interaktywne *Wybieram spokój*; realizowano program profilaktyczno-wychowawczy *Spójrz inaczej na agresję*; uczniowie uczestniczyli w spektaklu profilaktycznym *Zalogowany*; w okresie ferii szkolnych prowadzono zajęcia profilaktyki alkoholowej;
 - h. Polski Czerwony Krzyż podejmował działania wskazujące metody spędzania czasu wolnego bez uzależnień, przeciwdziałające niedostosowaniu społecznemu, demoralizacji, promowaniu zdrowego stylu życia. Zajęcia prowadzone były w formie pogadanek, konkursów, prelekcji i wykładów;
 - i. Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie organizowała zajęcia profilaktyczne w szkołach całego powiatu lubartowskiego, dotyczące odpowiedzialności prawnej nieletnich. Podejmując działania w zakresie problematyki przemocy w szkołach,

prowadzono stałą współpracę z kuratorami sądowymi i społecznymi, pedagogami szkolnymi i nauczycielami. Dzielnicy oraz Zespół ds. Prewencji Kryminalnej KPP Lubartów uczestniczyli w spotkaniach z gronem pedagogicznym, rodzicami, gdzie poruszano problematykę przemocy rówieśniczej.

Prowadzono: spotkania i prelekcje dla młodzieży szkolnej, podczas których przekazywano uczniom podstawowe informacje, dotyczące odpowiedzialności prawnej nieletnich za popełnione czyny karalne oraz postępującej demoralizacji; spotkania z kadrą pedagogiczną w zakresie procedur postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją.

4. Przygotowanie broszur i ulotek o tematyce uzależnień

Wskazane zadanie realizowała Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, W 2006 r. przygotowano broszury i ulotki o tematyce uzależnień, które w ilości ok. 1000 sztuk rozpowszechniono w miejscach publicznych.

W kolejnych latach nie podjęto powyższych działań.

5. Prowadzenie rubryki informacyjnej w lokalnej prasie, rozpowszechniającej problematykę uzależnień i sposoby walki z ich skutkami

Na łamach lokalnej prasy tj. tygodnika „Lubartowiak” ukazywały się informacje nt. zajęć i spotkań prowadzonych w mieście przez stowarzyszenia i instytucje pomagające osobom dorosłym oraz dzieciom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Publikowano cykl artykułów dotyczących: profilaktyki uzależnień; prowadzonych kampanii m.in. pomocy ofiarom przestępstw; informacji Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie nt. zdarzeń drogowych z udziałem nietrzeźwych kierowców.

6. Prowadzenie działań dotyczących profilaktyki uzależnień

Powyższy projekt był realizowany w ramach działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której głównym celem jest propagowanie zdrowego, trzeźwego stylu życia i przeciwdziałania alkoholizmowi, leczenia i rehabilitacji. Co roku opracowywane są programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu przede wszystkim odnosić się nie tylko do osób z problemem alkoholowym, ale także do ich rodzin, a zwłaszcza dzieci i młodzieży.

W 2012 r. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowała zadania strategiczne, które uwzględniały: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i wychowawczej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień dorastającej młodzieży – kierowanej do nauczycieli, dzieci i młodzieży; prowadzenie pozaszkolnych form zajęć uwzględniających problematykę uzależnień i walki z nimi; wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych – w szczególności w tworzeniu miejsc zdrowego i trzeźwego stylu życia dla uzależnionych i ich rodzin (prowadzenie spotkań, mitingów, promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu); zakup materiałów szkoleniowych; organizację szkoleń; współdziałanie w organizowaniu imprez profilaktycznych.

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 2 w 2012 r.:

- Zwiększenie dostępności i skuteczności organizowanych form pomocy psychologicznej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin alkoholowych;
- Upowszechnienie nowoczesnych programów profilaktycznych i metod kształcenia postaw, służących zdrowemu i trzeźwemu życiu;
- Podniesienie poziomu świadomości społecznej w zakresie zagrożeń uzależnieniami;
- Wypracowanie środowiskowego systemu rozwiązywania problemów alkoholowych.

W ramach celu strategicznego 3, realizowano *Program aktywizacji i integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka w Lubartowie*, skierowany do osób bezrobotnych, bezdomnych, niepełnosprawnych, starszych wiekiem. Głównym zamierzeniem tego programu jest poszukiwanie nowych rozwiązań pomocy pozamaterialnej, tak aby przeciwdziałać zjawisku „uzależniania” się świadczeniobiorców od finansowej pomocy społecznej oraz dążenie do zmiany ich postawy z pasywnej na aktywną. Aby sprostać temu zadaniu w 2012 r. realizowano:

1. W zakresie *Aktywizacji osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji, obejmowanych pomocą społeczną*:
 - a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie w okresie 01.01.2012 r.- 31.12.2012 r. realizował projekt systemowy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII. Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego pt.: *OD AKTYWIZACJI DO ROZWOJU. Integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej w Lubartowie*. Celem głównym projektu było zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego poprzez przygotowanie do wejścia na rynek pracy i integrację z rynkiem pracy. Projekt zakładał wsparcie 26 osobowej grupy beneficjentów (także otoczenia tych osób - rodzin), korzystających z pomocy społecznej, nieaktywnych zawodowo, a także zatrudnionych, w wieku aktywności zawodowej poprzez zastosowanie instrumentów aktywnej integracji: zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, z wykorzystaniem podstawowego narzędzia pracy – kontraktu socjalnego. Integralną częścią projektu był *Program Aktywności Lokalnej „Nowy Horyzont” dla Gminy Miasto Lubartów na rok 2012*, skierowany do pięciu matek samotnie wychowujących przynajmniej jedno dziecko. Osiągnięto wszystkie zamierzone rezultaty projektu tj.: zawarcie 25 kontraktów socjalnych z uczestnikami projektu i 6 indywidualnych planów działania (w ramach PAL); ukończenie przez 26 osób udziału w realizacji projektu w dniu 31.12.2012 r.; ukończenie przez 25 uczestników wybranego szkolenia zawodowego typu: *Gastronomia z prowadzeniem działalności gospodarczej* – 3 osoby; *Kosmetyka i stylizacja paznokci* – 4 osoby; *Kosmetyka z wizażem* – 1 osoba;

Opiekunka osoby starszej i niepełnosprawnej – 1 osoba; *Sprzedawca z obsługą komputera i maszyn liczących* – 3 osoby; *Magazynier z obsługą wózków jezdniowych* – 5 osób; *Strzyżenie psów* (kurs groomerski) – 1 osoba; *Prawo jazdy kat. B* – 2 osoby; *Prawo jazdy kat. D* – 2 osoby; *Glazurnik-posadzkarz* – 1 osoba; *Operator koparko-ladowarki typ klasa III* – 1 osoba. Osiągnięte rezultaty miękkie to: nabycie umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy przez 21 uczestników; ukończenie zajęć indywidualnych i grupowych z zakresu doradztwa zawodowego przez 21 osób; wzrost samooceny i pewności siebie poprzez ukończenie zajęć indywidualnych i grupowych z zakresu podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych i udział w terapii psychologicznej przez 21 osób; zwiększenie motywacji do poszukiwania pracy m.in. dzięki ukończonym zajęciom z zakresu doradztwa zawodowego. Dla pięcioosobowej grupy samotnych matek zorganizowano jednodniowy trening motywacyjno-rozwojowy, obejmujący wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego, terapii psychologicznej oraz kompetencji i umiejętności społecznych.

- b. W Oddziale Lubelskiej Fundacji Rozwoju w Lubartowie w 2012 r. zorganizowano 62 szkolenia. Łącznie z usług szkoleniowych skorzystały 840 osoby, w tym 211 długotrwale bezrobotnych z miasta Lubartowa. Fundacja realizowała następujące projekty:

- *Nowy profil* – dla 40 beneficjentów, podczas którego szkolenia zorganizowano dla przedsiębiorców zmieniających profil działalności;
- *Strefa pracy* – projekt, którym objęto 120 osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- *Przedsiębiorczość bez barier* – dla 16 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, planujących rozpocząć działalność gospodarczą;
- *Więcej i lepiej* – objęcie wsparciem organizacji pozarządowych poprzez działalność Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych.

Bezrobotni zgłaszający się do *Klubu Pracy* uzyskali wsparcie w poszukiwaniu zatrudnienia w postaci: pomocy przy sporządzaniu dokumentacji związanej z ubieganiem się o pracę, pomocy doradczej w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, wyboru dalszej drogi edukacji, zachowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej, przedstawienia aktualnych ofert pracy, udostępnienia nieodpłatnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, możliwości korzystania z fachowej literatury zgromadzonej w Fundacji.

W 2012 r. zorganizowano 2 sesje tematyczne; udzielono 54 porady indywidualne; odbyło się doradztwo zawodowe dla 38 osób oraz porady dla 16 bezrobotnych z zakresu zakładania działalności gospodarczej.

Oddział Lubelskiej Fundacji Rozwoju w Lubartowie na bieżąco rejestruje wszystkie zgłaszane oferty pracy. W ramach *Pośrednictwa pracy* w 2012 r. pozyskano 29 ofert pracy stałej i okresowej, z których skorzystały 62 osoby. Zorganizowano 1 giełdę pracy;

- c. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie realizowało *warsztaty z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej* dla 110 beneficjentów – klientów PCPR w Lubartowie. Dla 60 osób nieaktywnych zawodowo realizowano *kurs komputerowy*.

2. *Prowadzono punkt informacyjny o aktualnych ofertach pracy, poradnictwie, szkoleniach i pomocy socjalnej*

Realizatorem tego projektu był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie. Punkt informacyjny ma swoją siedzibę w MOPS,

a głównymi beneficjentami wsparcia są osoby bezrobotne, figurujące w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie i korzystające z pomocy społecznej. W 2012 r. udostępniono 51 ofert pracy, które za pośrednictwem pracowników socjalnych przekazano bezrobotnym klientom, poszukującym zatrudnienia.

Szeroki zakres informacji dotyczących aktualnych ofert pracy udostępniany jest za pośrednictwem Internetu.

3. Prowadzono Klub Integracji Społecznej

Realizatorem zadania jest Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie, które w 2012 r. w ramach Klubu Integracji Społecznej „PO-MOC” do KIS realizowało programy i projekty skierowane do różnych grup wiekowych oraz działania w zakresie: terapeutycznym, edukacyjno-korekcyjnych i poradnictwa prawno-administracyjnego. Ogólnie wsparciem KIS objęto 30 osób.

4. Podejmowano działania wolontarystyczne

Wolontariat młodzieżowy zrzesza aktywną, wrażliwą i zaangażowaną młodzież, która czynnie uczestniczy w imprezach kulturalnych, akcjach charytatywnych.

W 2012 r. Szkolny Klub Wolontariusza, działający przy II Liceum Ogólnokształcącym w Lubartowie działał na rzecz osób niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy, współpracując ze szkołami: Podstawową Nr 1 - przy organizacji *Mikołajek*, Podstawową Nr 3 – przy organizacji *Paraolimpiady*; przedszkolami: Nr 2, 4 i 5 – prowadząc zajęcia dla dzieci; Środowiskowym Domem Samopomocy, gdzie zorganizowano *Andrzejki* dla podopiecznych oraz *warsztaty muzyczno-plastyczne*.

Szkolne Koło Wolontariatu przy Gimnazjum Nr 2 zrzesza kilkudziesięciu uczniów i pracuje zgodnie z przyjętym programem.

5. Opracowano i realizowano projekty skierowane do grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym

Do realizacji projektu przystąpiły:

- a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie – zrealizował 5 projektów socjalnych tj.:

Międzynarodowy Dzień Osób Starszych 2012 – projekt został przygotowany z myślą o osobach starszych z okazji „Międzynarodowego Dnia Osób Starszych”. Celem głównym projektu było przełamanie stereotypów związanych z obrazem starości oraz integracja ze środowiskiem lokalnym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W spotkaniu wzięło udział 70 osób – podopiecznych MOPS w Lubartowie, pensjonariuszy DDPS w Lubartowie, DPS w Jadwinowie oraz Klubu Złotego Wieku w Lubartowie;

Spotkanie Oplatkowe – projekt ten został skierowany do podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie oraz pensjonariuszy Dziennego Domu Pomocy Społecznej, zwłaszcza osób samotnych, nie posiadających bliskiej rodziny, pozbawionych możliwości spędzenia Świąt Bożego Narodzenia w gronie najbliższych. Jego celem było zintegrowanie środowiska osób samotnych, wzajemne wsparcie i poczucie „bycia razem”.

promowanie aktywnych postaw członków społeczności lokalnej z nastawieniem na pomaganie innym. W spotkaniu uczestniczyło 35 osób;

Śniadanie Wielkanocne 2012 – w okresie świątecznym zorganizowano zbiórkę artykułów spożywczych i przemysłowych w sklepach na terenie miasta, do której włączyli się aktywnie wolontariusze ze Szkolnego Klubu Wolontariusza przy Gimnazjum Nr 2 w Lubartowie. Swoją pomocą akcję wsparli funkcjonariusze Straży Miejskiej w Lubartowie. Z zebranych artykułów przygotowano 40 paczek świątecznych, które po zakończeniu zbiórki dostarczono najuboższym rodzinom, będącym beneficjentami ośrodka pomocy społecznej;

Gwiazdka 2012 – celem akcji było przygotowanie paczek świątecznych dla rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Z zebranych artykułów spożywczych w lubartowskich sklepach oraz podczas akcji *Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimą*, przygotowano 103 paczki żywnościowe. Pozostałe dary tj. odzież i obuwie przekazano podopiecznym MOPS w Lubartowie;

Wakacyjna Przygoda – projekt skierowano do 30 dzieci pochodzących z rodzin objętych pomocą społeczną, a także uczęszczających do Świetlicy Środowiskowej przy MOPS w Lubartowie. Celem projektu było kształtowanie prospołecznych zachowań dzieci w wieku szkolnym oraz wskazanie im pozytywnych wzorców zachowań poprzez zabawę. Realizacja projektu odbywała się w plenerze. W spotkaniu uczestniczył funkcjonariusz policji, który przybliżył dzieciom tematykę bezpiecznych i pozytywnych zachowań w środowisku domowym, rówieśniczym i szkolnym;

Rodzinny Dzień Dziecka – projekt realizowany przy współpracy ze Stowarzyszeniem Inicjatyw Lokalnych „SIL” w formie rodzinnej imprezy plenerowej, w której wzięło udział 60 dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną;

- b. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie realizowało projekt w ramach PO KL pn.: *Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy II*, skierowany do osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich otoczenia, polegający na udzielaniu kompleksowej, zindywidualizowanej usługi, polegającej na wsparciu przy wchodzeniu na rynek pracy.

Dodatkowo SIL organizował programy i projekty:

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców i ofiar przemocy – obejmujący wsparciem 24 mężczyzn i 24 kobiet, w formie 13 trzygodzinnych spotkań warsztatowych;

Dzień Dziecka – tematyczny konkurs plastyczny w lubartowskich przedszkolach i szkołach;

Rodzinny Dzień Dziecka – okolicznościowa, rodzinna impreza plenerowa zorganizowana dla 60 dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną.

Przy SIL działała *samopomocowa grupa wsparcia dla osób niepełnosprawnych*.

- c. Zespół Szkół Nr 2 w Lubartowie realizował projekty:

Archimedes – w ramach którego powstały koła naukowe z wybranych przedmiotów oraz prowadzono dodatkowe zajęcia tematyczne;

Comonius – w ramach którego uczniowie szkoły wyjechali na wymianę międzynarodową;

Nowoczesna Edukacja dla Wszystkich – wymiana młodzieżowa polsko-litewska;

Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne – w ramach którego prowadzono zajęcia rozszerzające oraz wyrównujące wiedzę;

- d. Środowiskowy Dom Samopomocy realizując jeden z celów statutowych, jakim jest *rehabilitacja społeczna* osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywizował wskazane osoby, poprzez włączenie ich w cykl życia społecznego w formie udziału w różnych przedsięwzięciach organizowanych przez placówkę. W 2012 roku ŚDS proponował swoim uczestnikom udział w 32 imprezach o charakterze integracyjnym, sportowym,

kulturalnym, rozrywkowym i rekreacyjnym. W ramach *rehabilitacji zawodowej* organizowano zajęcia w pracowniach terapeutycznych tj. kulinarnej, stolarsko-mechanicznej i komputerowej, których celem było wyrobienie u uczestników cech pozwalających na ewentualne podjęcie aktywności zawodowej: punktualności, staranności, wytrwałości, umiejętności pracy w zespole.

W ramach projektu *W drodze do lepszego jutra – II edycja*, współfinansowanego ze środków EFS w ramach PO KL, wsparciem objęto 11 uczestników ŚDS;

- e. Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie w ramach działań prewencyjnych organizowała akcje profilaktyczne: *Jestem bezpieczny, Ogólnopolski turniej bezpieczeństwa ruchu drogowego, Bezpieczne wakacje, Bezpieczna droga do szkoły, Bezpieczne ferie, Grawwer2, Czy psy muszą gryźć.*

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 3 w 2012 roku:

- Umożliwienie osobom bezrobotnym uzyskania kompleksowych informacji o ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach, poradnictwie zawodowym, szkoleniach oraz pomocy socjalnej;
- Zmniejszenie skali marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych w kierunku stworzenia solidaryzmu społecznego.

Działania realizowane w ramach celu strategicznego 4 - *Miejskiego programu równego dostępu do edukacji, kultury i sportu osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*, zmierzają do zapewnienia mieszkańcom miasta zagrożonym marginalizacją społeczną dostępu do dóbr społecznych (edukacji, kultury, sportu). Cel ten osiągniany był poprzez realizowanie programów edukacyjnych, podejmowanie działań społeczno-kulturalnych w środowisku lokalnym w ramach:

1. *Prowadzenia wypożyczalni podręczników szkolnych dla dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji*

Gimnazjum Nr 2 w 2010 r. pozyskało 132 egzemplarze podręczników do klas I-III, w tym: 109 egzemplarzy pochodziło z wydawnictw pedagogicznych, a 23 zakupiono z funduszu Rady Rodziców. W roku szkolnym 2012/13 biblioteka wypożyczyła wszystkie dostępne podręczniki dla potrzebujących gimnazjalistów. W 2012 r. dla dyslektyków uczących się w szkole, zakupiono specjalistyczne ćwiczenia.

- b. *Opracowanie systemu likwidacji barier architektonicznych, informacyjnych, komunikacyjnych, społecznych i psychologicznych ułatwiających dostęp osób niepełnosprawnych do lokalnych instytucji edukacyjnych*

W 2012 r.:

- a. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie prowadziło *Klub Seniora i Osoby Niepełnosprawnej „AGE”*, dostępny dla lokalnej społeczności – seniorów z aktualnym stopniem niepełnosprawności. Wsparciem w formie cyklicznych, cotygodniowych spotkań tematycznych objęto grupę 45 osób;
 - b. Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie jako dzienna placówka wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi, w 2012 r. obejmował opieką 60 osób z terenu powiatu lubartowskiego i miasta/gminy Lubartów (27 osób). Części z nich zapewniono dowóz na zajęcia.
Bariery psychologiczne tj. niechęć do wsparcia instytucjonalnego, personel placówki minimalizował poprzez otwartość w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi, wyrażającymi chęć korzystania z usług ŚDS. Pracownicy docierali także do rodzin uczestników, a potem systematycznie podtrzymywali kontakt. W 2012 r. rodzice/opiekunowie odwiedzali placówkę w celu skorzystania z porady specjalistów (lekarza psychiatry, psychologa, pedagoga) lub rozmowy z personelem terapeutycznym.
Działające przy ŚDS *Stowarzyszenie Przyjaciół Niepełnosprawnych LIBRA*, którego cele statutowe obejmują przede wszystkim działalność na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, w roku 2012 realizowało zadania związane z ułatwieniem dostępu osobom niepełnosprawnym do kultury sportu i rekreacji.
Prowadzono też *Grupę wsparcia dla osób chorych psychicznie*, której koordynatorem był psycholog z ŚDS. Raz w tygodniu podopieczni mogli skorzystać z konsultacji psychiatrycznej. Szczególnym wsparciem obejmowani byli uczestnicy placówki uzależnieni od alkoholu lub substancji psychoaktywnych;
 - c. Lubelska Fundacja Rozwoju w ramach likwidacji barier komunikacyjnych, na mocy porozumienia z OHP w Lublinie, umożliwiła bezpłatny dostęp do Internetu wszystkim osobom z terenu miasta wymagającym takiego wsparcia;
 - d. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Lubartowie zrealizowała projekt edukacyjny *Żyj inaczej* w oddziale integracyjnym. Organizowano zajęcia integrujące zespół klasowy, mające na celu wzmocnienie tolerancji, empatii i szacunku wobec niepełnosprawnych kolegów. Udzielano pomocy i wsparcia w sytuacjach szkolnych, ćwiczonych poprzez zabawę i aktywność twórczą. Odbiorcami projektu byli uczniowie oddziałów integracyjnych.
Organizowano też zajęcia edukacyjno-wychowawcze dla niepełnosprawnych uczniów szkoły oraz ich rodziców, wspomagające rozwój psychoruchowy dziecka, stymulujący jego rozwój emocjonalny i społeczny.
3. *Organizowanie wydarzeń artystycznych, kulturalnych i sportowych z udziałem osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Do realizacji wskazanych imprez organizowanych w instytucjach na terenie miasta przystąpiły:

- a. Lubartowski Ośrodek Kultury, który był organizatorem i współorganizatorem imprez kulturalnych i sportowych, kierowanych do wszystkich mieszkańców miasta, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2012 r. przeprowadzono 92 imprezy w formie spotkań autorskich, wystaw, koncertów, konkursów, turniejów i warsztatów w różnych dziedzinach, zabaw okolicznościowych, zajęć tematycznych. Wszystkie działania ukierunkowane były na rozwój kulturalny społeczności lokalnej i integrację środowiska;
- b. II Liceum Ogólnokształcące było organizatorem:
XV edycji Sportowych Potyczek – sportowe współzawodnictwo klas I-III szkół podstawowych w Lubartowie, których celem była popularyzacja zabaw ruchowych;

- XXV edycji O Uśmiech Dziecka* – zawody rekreacyjno-sportowe, mające na celu popularyzację gier i zabaw ruchowych wśród dzieci i młodzieży;
XXII edycji Międzyszkolnych Igrzysk Lekkiej Atletyki MILA – turniej sportowy w ramach 4 konkurencji zorganizowany dla uczniów szkół podstawowych;
II edycji Zawodów Pływackich – Lubartowski Nocny Maraton Pływacki;
- c. W Zespole Szkół Nr 2 zorganizowano: *Dzień Patrona Szkoły, Ślubowanie klas I, Koncert Mikołajkowy, Jasełka, kolędę szkolną, akademie z okazji: 11-go Listopada i Święta Niepodległości*. W przygotowaniach ww. wydarzeń artystycznych brali udział uczniowie z klas uczestniczących w spektaklach, w tym zagrożeni wykluczeniem społecznym.
W ramach funkcjonującej w szkole biblioteki szkolnej oraz centrum multimedialnego, młodzież mogła skorzystać z bezpłatnego dostępu do Internetu.
Szkoła jako instytucja przyjazna osobom z dysfunkcjami, niepełnosprawnościami, ułatwiała dostęp do pomocy pedagogicznej i psychologicznej;
- d. Środowiskowy Dom Samopomocy proponował swoim podopiecznym uczestnictwo w imprezach artystycznych, kulturalnych i sportowych z udziałem osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi tj.:
- VII Mikołajkowy Turniej Tenisa Stołowego dla Osób Niepełnosprawnych*;
VII Miejską Paraolimpiadę;
IV Integracyjny Turniej „Wiosenne Potyczki”;
VII Integracyjny Przegląd Aktywności Artystycznej Osób Niepełnosprawnych;
Miting sportowo-rekreacyjny „Radość nie zna barier”;
Rajd rowerowy „Szlakiem jezior”;
wycieczki, imprezy okolicznościowe, wizyty w kinie;
- e. Gimnazjum Nr 2 organizowało imprezy sportowo-rekreacyjne, integrujące wszystkich uczniów szkoły pn.: *Marsz po zdrowie, Turniej Dzikich Drużyn*.

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 4 w 2012 roku:

- Zrównoważenie szans edukacyjnych dzieci z rodzin wielodzietnych i w trudnej sytuacji materialnej;
- Stworzenie warunków do edukacji osób niepełnosprawnych;
- Zwiększenie udziału osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w edukacji szkolnej, wydarzeniach artystycznych, kulturalnych i sportowych na terenie miasta.

Cel 5 dokumentu Strategii określa *Miejski program rozwoju służb społecznych oraz skutecznego systemu pomocy opartego na współpracy instytucjonalnej*. Zadaniem tego programu jest stworzenie współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami pomocowymi działającymi na terenie miasta, a tym samym rozwinięcie skutecznej, skoordynowanej pomocy instytucjonalno-usługowej dla osób z grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Cel ten osiągnąć był poprzez:

1. *Utworzenie zintegrowanego systemu instytucjonalnej pomocy społecznej*

Zintegrowany system instytucjonalnej pomocy społecznej polega przede wszystkim na współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami pomocowymi działającymi na terenie miasta, a tym samym rozwinięciu skutecznej, skoordynowanej pomocy instytucjonalno-usługowej dla osób z grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych marginalizacją

i wykluczeniem społecznym. Działania takie mają wymiar długofalowy i przekładają się na cały okres realizacji Strategii.

Realizowały to instytucje:

- a. Środowiskowy Dom Samopomocy – Zespół Wspierająco-Aktywizujący w ŚDS w ramach tworzenia sieci specjalistycznego wsparcia, współpracował z placówkami na terenie miasta i powiatu, które w zakresie swojej działalności zajmują się problematyką osób z zaburzeniami psychicznymi m.in. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie oraz ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu – pozyskiwano i wymieniało informacje na temat osób przebywających w placówce i nowych uczestnikach, jak też w przypadku interwencji kryzysowej ustalano wspólne działania na rzecz uczestników;
- b. Zespół Szkół Nr 2 współpracował z: Powiatową Komendą Policji w Lubartowie, z którą zorganizowano cykl wykładów na temat *Jaka jest twoja świadomość*; Sądem Rejonowym w Lubartowie, w celu wsparcia uczniów wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych i będących pod dozorem kuratorskim;
- c. Lubelska Fundacja Rozwoju w Lubartowie współpracowała z: Urzędem Miasta w Lubartowie i urzędami 12 okolicznych gmin, ośrodkami pomocy społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy w Lubartowie w zakresie aktywizacji zawodowej i pomocy osobom bezrobotnym; szkołami średnimi w zakresie organizacji spotkań z zakresu przedsiębiorczości dla klas maturalnych; przedsiębiorcami w zakresie pozyskiwania ofert pracy; PCPR w Parczewie – pozyskano środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób niepełnosprawnych.
LFR rozpowszechniała i udostępniała informacje o działalności organizacji zajmujących się m.in. problematyką pomocy społecznej na terenie woj. Lubelskiego, za pośrednictwem własnej publikacji *Ekonomia z ludzką twarzą*;
- d. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie współpracował z: organizacjami zajmującymi się dystrybucją żywności w ramach programu unijnego PEAD (PCK, Kościołem Zielonoświątkowym Zborem AGAPE, Instytutem Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej Oddziałem przy Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Lubartowie); Stowarzyszeniem Alwernia – w zakresie wspierania dzieci z rodzin najuboższych i przygotowania paczek mikołajkowych; innymi instytucjami w zakresie wymiany informacji, organizowania pomocy itp. na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia instytucjonalnego.

2. *Szkolenia dla pracowników instytucji zajmujących się osobami z grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz członków grup roboczych, organizowano szkolenia w zakresie dotyczącym procedury „Niebieskie Karty”, ukierunkowane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

3. *Prowadzenie Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego przez MOPS*

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2012 r., w ramach pracy: pedagoga, psychologa, oraz specjalisty pracy Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego udzielano porad i

wsparcia osobom i rodzinom, które miały trudności w rozwiązywaniu problemów życiowych. Z pomocy merytorycznej specjalistów korzystali również pracownicy socjalni.

W ramach:

- a. *poradnictwa psychologicznego* – psycholog diagnozował problemy osób i rodzin, udzielał porad i wsparcia, podejmował działania mające na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu, prowadził indywidualne wsparcie ukierunkowane na poprawę funkcjonowania osoby lub rodziny. Ogółem odbył 172 konsultacje indywidualne z klientami MOPS, uczestniczył w 16 spotkaniach z klientami Ośrodka w ich miejscu zamieszkania, przeprowadził 86 konsultacji z pracownikami socjalnymi, a także uczestniczył w 60 posiedzeniach grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- b. *poradnictwa pedagogicznego* – pedagog udzielał konsultacji pracownikom socjalnym w prowadzonej przez nich pracy socjalnej, prowadził rozmowy oraz terapię pedagogiczną z dziećmi i rodzicami, diagnozował problemy osób/rodzin. Ogółem udzielił 118 indywidualnych porad klientom Ośrodka, uczestniczył w 7 posiedzeniach grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- c. *poradnictwa rodzinnego* – pracownik socjalny udzielał wsparcia osobom i rodzinom w różnych aspektach ich funkcjonowania: wychowawczym, społecznym i ekonomicznym; podejmował działania skierowane na pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, sytuacji kryzysowych osób/rodzin, w zakresie udzielania wsparcia ofiarom przemocy. Ogółem odbył 35 rozmów o charakterze wspierającym.

4. *Rozpowszechnianie informatora o instytucjach i organizacjach zajmujących się problematyką pomocy społecznej*

- a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2008 r. opracował *Informator o instytucjach i organizacjach zajmujących się problematyką pomocy społecznej*. Stanowi on zbiór niezbędnych informacji dotyczących możliwości i zakresu usług informacyjno-wspierających oferowanych przez 26 instytucji funkcjonujących na terenie miasta, zajmujących się problematyką pomocy społecznej. Informator rozpowszechniono na terenie miasta w instytucjach użyteczności publicznej;
- b. Lubelska Fundacja Rozwoju w 2012 r. wydała publikację *Ekonomia z ludzką twarzą*, zawierającą informacje dotyczące lokalnych instytucji, działających na rzecz wsparcia mieszkańców miasta.

5. *Udostępnienie informacji o działalności instytucji pomocowych funkcjonujących na terenie miasta za pomocą Internetu*

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie na aktywnej stronie internetowej www.mops-lubartow.pl udostępnia aktualne informacje dotyczące: działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie oraz innych instytucji pomocowych. Celem tego przedsięwzięcia jest upowszechnienie tematyki związanej z pomocą społeczną.

6. Lokalna koalicja partnerów społecznych realizujących cele zmierzające do rozwiązywania problemów społecznych

Realizacja wskazanego projektu polegała przede wszystkim na współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami udzielającymi różnorodnej pomocy i wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 5 w 2012 roku:

- Wzrost kompetencji osób świadczących pomoc osobom z grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Wzrost poziomu świadczonych usług z zakresu pomocy społecznej;
- Poprawa dostępności i jakości pracy socjalnej;
- Zwiększenie dostępności do praw i usług mieszkańców miasta, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Cel 6 dokumentu Strategii określa *Program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną*. Jego zadaniem jest: zapewnienie zabezpieczenia socjalnego rodziny, jej wspieranie w procesie wychowania i socjalizacji, rozwój profilaktyki rodzin zagrożonych dysfunkcyjnością oraz podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. W 2012 r. realizowano projekty:

1. *Diagnozowanie i monitorowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie*

Proces diagnozowania i monitorowania warunków życia rodzin odbywa się na bieżąco w ramach pracy ośrodka pomocy społecznej, poprzez bezpośrednie dotarcie pracownika socjalnego do środowiska życia osób/rodzin wymagających zewnętrznego, instytucjonalnego wsparcia. W ramach szeroko rozumianej pracy socjalnej określa się potrzeby i oczekiwania w celu udzielenia skutecznej, celowej pomocy.

W 2012 roku pracownicy socjalni zdiagnozowali 643 środowiska na terenie miasta, w których przeprowadzono 3.419 wywiadów środowiskowych. Pracę socjalną prowadzono z 1.402 osobami.

2. *Udzielanie pomocy socjalnej rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej*

Pomoc socjalna koncentruje się przede wszystkim na świadczeniach finansowych udzielanych przez ośrodek pomocy społecznej. W 2012 roku różnego rodzaju świadczenia przyznano 933 osobom.

Pomocą społeczną objęto 6,42% lubartowian, w tym w ramach zadań:

zleconych – 16 osób;

własnych – 919 osób.

Realizując zadania własne, które są finansowane z budżetu gminy, pomocy udzielano w formie: pokrycia kosztów posiłków – obiadów w szkołach i placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, przyznania świadczeń pieniężnych na zakup żywności w ramach programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, zasiłków okresowych, pokrycia kosztów usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, sprawienia pogrzebu, przyznania zasiłków celowych i pomocy w naturze, dofinansowania kosztów pobytu mieszkańców Lubartowa w domu pomocy społecznej, przyznania zasiłków stałych i opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób otrzymujących zasiłki stałe, świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkujących na terenie miasta Lubartów.

W ramach zadań zleconych do realizacji Gminie przez administrację rządową, pomoc otrzymało 16 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W ramach realizacji *Europejskiego Programu Pomocy Najbardziej Potrzebującym PEAD*, którego celem jest zagospodarowanie rezerw surowców interwencyjnych (produktów zbożowych, ryżu, mleka, mleka w proszku, masła, kaszy, makaronu, mąki, sera, kawy, herbatników, dań gotowych) pomocą żywnościową objęto rodziny najbardziej potrzebujące. W 2012 r. na terenie miasta Lubartowa dystrybucją tej żywności zajmowały się: Akcja Katolicka przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubartowie, która swoją pomocą objęła 400 osób (rozdysponowano 12.000,00 kg żywności); Polski Czerwony Krzyż - pomocą objął 120 klientów pomocy społecznej (rozdysponował 10.921,77 kg żywności); Kościół Zielonoświątkowy Zbór „Agape” – pomocą objął 130 klientów pomocy społecznej (rozdysponował 3.900,00 kg żywności).

3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole

Projekt ten realizowany był przez MOPS w Lubartowie w ramach programu wieloletniego *„Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”*, którego celem było wspieranie samorządów gminnych w realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym tj. dożywianie dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom go pozbawionym. Program przewidywał również przyznawanie zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup artykułów żywnościowych. Beneficjentami Programu były osoby lub rodziny, których dochód nie przekroczył kwoty 150% kryterium dochodowego określonego w art. 8, ust. 1, pkt 2 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz powyżej 150% do 200% kryterium dochodowego z odpłatnością 50% kosztu przyznanego świadczenia.

Do programu w 2012 r. przystąpiło 8 szkół i 7 przedszkoli z terenu miasta, w których dożywianiem w ramach Programu objęto 294 dzieci i młodzieży lubartowskiej.

4. Udzielanie pomocy rodzinom w ramach prac Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego

Zespół Poradnictwa Specjalistycznego funkcjonujący w strukturach MOPS w Lubartowie, świadczy porady i udziela wsparcia osobom i rodzinom, które mają trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. W 2012 r. pomocy udzielali zatrudnieni w Punkcie pedagog, psycholog oraz pracownik socjalny w zakresie poradnictwa: pedagogicznego, psychologicznego i rodzinnego. W 2012 roku wsparciem objęto ok. 330 osób.

5. *Prowadzenie warsztatów psychologicznych/pedagogicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych*

Przedsięwzięciem tym w 2012 r. zajmowały się:

- a. II Liceum Ogólnokształcące, które w ramach profilaktyki przemocy i agresji zorganizowało konkurs *Dobre obyczaje to lek na agresywne zachowanie*, dla uczniów klas I;
- b. Zespół Szkół Nr 2 prowadził warsztaty w ramach zajęć integracyjno-adaptacyjnych oraz warsztaty pn.: *Techniki efektywnego uczenia się*, dla uczniów klas I;
- c. Gimnazjum Nr 1 realizowało warsztaty *Zachowania asertywne wobec współczesnych zagrożeń*, dla uczniów klas I;
- d. Gimnazjum Nr 2 organizowało warsztaty psychologiczne dla młodzieży z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych; udzielano pomocy psychologicznej dla uczniów i ich rodziców – rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; realizowano warsztaty z zakresu profilaktyki zachowań seksualnych;
- e. Szkoła Podstawowa Nr 3 prowadziła zajęcia z psychologiem tj.:
Zgrana klasa, wykluczenie, izolacja, wspólnota;
Poczucie własnej wartości. Wzmocnienie możliwości siły;
Jak sobie radzić z lękiem i strachem;
- f. Szkoła Podstawowa Nr 4, gdzie organizowano *zajęcia terapeutyczne* dla uczniów klas IV – jako alternatywne formy spędzania czasu wolnego, w celu: nabycia umiejętności radzenia sobie ze stresem i odpowiednich zachowań w sytuacjach trudnych, kształtowania mocnych stron i poczucia wartości uczniów.

6. *Opracowanie i realizowanie programów edukacyjnych w zakresie oświaty zdrowotnej*

W 2012 r.:

- a. Polski Czerwony Krzyż realizował zadania w zakresie promocji zdrowia, głównie w środowisku dzieci i młodzieży w szkolnych kołach PCK.
Zorganizowano:
Olimpiadę promocji zdrowego stylu życia PCK, w której uczestniczyło 9 placówek oświatowych (szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne) – łącznie ok. 200 uczniów;
Turniej gminny PCK *Zdrowo na sportowo z relaksem* organizowany przez Szkolne Koło PCK, działające przy II LO w Lubartowie, w którym uczestniczyło 5 placówek oświatowych;
Konkurs plastyczny pt.: *Aktywnie po zdrowie* – organizowany dla dzieci szkoły podstawowej i gimnazjum. Na konkurs wpłynęło 150 prac plastycznych z 13 placówek oświatowych. Jego celem było promowanie zachowań prozdrowotnych i wskazanie negatywnych skutków stosowania używek;
Polski Czerwony Krzyż w Lubartowie realizował także zadania z zakresu honorowego krwiodawstwa, propagowane głównie w środowisku młodzieży szkolnej podczas Turnieju Szkół w Honorowym Krwiodawstwie pt.: *Młoda krew ratuje życie*.
W obchodach *Dni Honorowego Dawstwa Krwi PCK* uczestniczyło 80 osób.
Odbyły się *Rejonowe Mistrzostwa Pierwszej Pomocy PCK*, w których wzięło udział 11 zespołów z lokalnych szkół ponadgimnazjalnych.

- b. W Gimnazjum Nr 1 podczas zajęć biologii odbywały się pogadanki na temat zdrowego stylu życia, zagrożeń uzależnieniami; wskazywano uczniom szkodliwe działanie i negatywny wpływ nikotyny i alkoholu na organizm;
- c. Gimnazjum Nr 2 prowadziło program *Znajdź właściwe rozwiązanie*, opracowany przez Państwową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Lubartowie;
- d. Zespół Szkół Nr 2 zorganizował programy:
 - Już teraz mogę zadbać o zdrowie swojego przyszłego dziecka* – profilaktyki wad cewy nerwowej u noworodków;
 - Różowa wstążeczka* – profilaktyki i wczesnego diagnozowania nowotworów sutka u kobiet.W ramach pracy szkolnego gabinetu profilaktycznego organizowano:
 - zajęcia przedstawiające zachowania pro- i anty-zdrowotne oraz omawiano choroby zakaźne i ich objawy;
 - wykłady nt. cukrzycy i udzielania chorym pierwszej pomocy medycznej;
- e. Szkoła Podstawowa Nr 4 realizowała projekt edukacyjno-wychowawczy *Chcę Być Zdrowym i Bezpiecznym*, którego celem było m.in. promowanie postaw prozdrowotnych uczniów oraz realizowanie działań edukacyjnych z zakresu zdrowego trybu życia i przeciwdziałanie nałogom wśród dzieci. Projekt skierowano do uczniów klas III.;
- f. Miasto Lubartów uczestniczyło w konkursie „Zdrowa Gmina”- III edycja, zorganizowanym przez Polską Unię Onkologii. Celem konkursu było zwiększenie liczby wykonywanych badań w kierunku wczesnego wykrywania raka piersi, szyjki macicy i raka jelita grubego. Koordynatorem działań w ramach konkursu był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie. Organizowano akcje informacyjno-promocyjne w celu przekazania wiedzy dotyczącej możliwości wykonania badań profilaktycznych wśród mieszkańców Lubartowa. Według rankingu gmin biorących udział w konkursie miasto Lubartów zajęło 62 miejsce na 367 gmin w nim uczestniczących. Konkurs zakończono konferencją edukacyjno-informacyjną, w której wzięło udział 70 przedstawicieli lubartowskich rodzin.

7. *Prowadzenie akcji edukacyjnych wspierających rodziny w pełnionych przez nią funkcjach*

Projekt ten w ub. r. realizowały instytucje:

- a. Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie, która prowadziła stałą współpracę z kuratorami sądowymi i społecznymi, pedagogami szkolnymi i nauczycielami, dyrektorami szkół. Dzielnicy oraz policjanci Zespołu ds. Prewencji Kryminalnej KPP uczestniczyli w spotkaniach z gronem pedagogicznym, rodzicami, podczas których poruszano problematykę przemocy rówieśniczej wśród młodzieży szkolnej.
- b. Gimnazjum Nr 1 zorganizowało szkolenie dla rodziców i nauczycieli na temat wpływu substancji psychoaktywnych (w tym dopalaczy) na młodzież;
- c. Gimnazjum Nr 2 we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Lubartowie realizowało spotkania dla młodzieży ze specjalistą ds. nieletnich;
- d. Szkoła Podstawowa Nr 4 prowadziła działania edukacyjne z zakresu wychowania, opieki, profilaktyki, elementów pedagogiki, psychologii, w ramach spotkań z rodzicami uczniów oddziału przedszkolnego, podczas którego przeprowadzono rozmowy na temat: dojrzałości szkolnej dziecka 6-cio letniego; nauki i pracy w oddziale integracyjnym; pozytywnych aspektów integracji dzieci sprawnych i niepełnosprawnych w procesie edukacyjno-wychowawczym; spotkań z rodzicami uczniów niepełnosprawnych –

- udzielono wsparcia rodzinom w pełnionych przez nią funkcjach; indywidualnego poradnictwa dla rodziców w zakresie rozwiązywania trudności wychowawczych;
- d. Szkoła Podstawowa Nr 3 we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Lubartowie realizowała zajęcia *Bezpieczna droga do szkoły*, przedstawiano skutki prawne zachowań ryzykownych;
- e. W Zespole Szkół Nr 2 zorganizowano wykład dla rodziców pn.: *Bliżej siebie – czyli jak rozmawiać z dzieckiem, aby słuchało*.
Dla uczniów klas III zorganizowano spotkanie ze specjalistą Centrum Konsultacji Edukacyjnej „Absolwent” nt. wyboru kierunków kształcenia oraz aktualnych przepisów rekrutacyjnych na uczelnie wyższe;
- f. W II Liceum Ogólnokształcącym odbyła się prelekcja dla rodziców uczniów szkoły *Jak rozmawiać z młodzieżą o używkach*;
- g. W Lubelskiej Fundacji Rozwoju realizowano projekt *Młodzieżowa Akademia Planowania Kariery „MAPKA”* dla 28 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ukierunkowany na zapoznanie się z przedsiębiorczością w praktyce; prowadzono szkolenia, poradnictwo i doradztwo zawodowe oraz wyjazdy studyjne.
8. *Wsparcie rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych*

Osoby z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami oraz ich rodziny, na terenie Lubartowa mogą uzyskać pomoc i wsparcie w:

- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie;
- Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla Rodzin z Problemem Alkoholowym;
- Oddziale Terapii Uzależnień od Alkoholizmu działającym przy SP ZOZ;
- Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubartowie;
- Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy MOPS w Lubartowie;
- Stowarzyszeniu Klub Abstynenta „Nadzieja”;
- Stowarzyszeniu Inicjatyw Lokalnych „SIL”;
- Stowarzyszeniu Wspólnota Małej Drogi EMAUS;
- Stowarzyszeniu Wspólnota Małej Drogi ALWERNIA;
- Ośrodka Psychoterapii i Edukacji;
- w punkcie przy Kościele Zielonoświątkowym.

9. *Udział kadry zajmującej się problematyką rodzin dysfunkcyjnych w szkoleniach, konferencjach z zakresu specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie*

W 2012 r.:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Pracownicy organizował dla pracowników socjalnych specjalistyczne szkolenia pn.:

- *Środowiskowe metody pracy – program aktywności lokalnej*;
- *Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”*;

10. *Organizowanie i prowadzenie zajęć pozaszkolnych*

- a. W Zespole Szkół Nr 2 uczniowie mogli rozwijać swoje zainteresowania, umiejętności czy talenty w kołach: literackim, recytatorskim, dziennikarskim, kołach przedmiotowych i sportowych. W ramach działalności szkolnego Klubu Turystyki Rowerowej promowano działania edukacyjne z zakresu zdrowego trybu życia. Celem działalności Klubu Honorowego Dawcy Krwi było wzbudzenie empatii u młodych ludzi wobec innych, potrzebujących;
- b. Polski Czerwony Krzyż prowadził Świetlicę Profilaktyczno-Wychowawczą przy Gimnazjum Nr 2 w Lubartowie, której celem była doraźna pomoc dla 30 dzieci z rodzin ubogich, niepełnych, wielodzietnych, zagrożonych bezrobociem i patologią. Celem działalności świetlic była pomoc dzieciom w nauce i odrabianiu lekcji, zabezpieczeniu w podstawowe artykuły szkolne, jednego posiłku, pomocy w kryzysach szkolnych i rówieśniczych, kształtowanie zachowań prozdrowotnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego poprzez organizację różnego rodzaju zajęć pozaszkolnych;
- c. Lubartowski Ośrodek Kultury prowadził stałe formy pracy w ramach zajęć pozaszkolnych tj.: *Koło plastyczne dla młodzieży, Klub Fantastyki Zielone Smoki, Kapelę „Lubartowiacy”, Koło szachowe, Zespoły muzyczne, Zespół gitarowy, Zespół Muzyki Sakralnej „Psallite Deo”, Warsztaty gitarowe, Warsztaty Filmowe „Empire Art.”, Warsztaty Literackie, Chór Ziemi Lubartowskiej, Klub Tańca Towarzyskiego CHOCHLIK, Kursy tańca dla dzieci, młodzieży i dorosłych, grupę wokalistów, Klub Fantastyki „Zielony Smok” i „Mały Zielony Smok”, Klub Militarny „Semper Fidelis”, Klub Malucha, Przedszkolaka i Szkolniaka, Dyskusyjny Klub Filmowy, Grupę Fireshow „Antares”, Zespół Teatralny „Xaos, Koło szermierki średniowiecznej;*
Realizowano projekt słowno-muzyczny *Piosenki pisane od tyłu;*
- d. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubartowie prowadziła działalność, której celem było wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych wsparciem edukacyjnym i profilaktycznym. Podstawowe formy pracy świetlicy to:
 - edukacyjna – odrabianie lekcji, wyrównywanie zaległości w nauce, pomoc w nauce języka angielskiego itp.;
 - organizacja czasu wolnego – gry i zabawy, turnieje gier planszowych;
 - uczestnictwo w imprezach kulturalnych;
 - wspieranie rozwoju zainteresowań i zdolności;
 - praca nad kulturą osobistą;
 - rozwijanie sprawności fizycznej;
 - współpraca z rodzicami.W 2012 roku Świetlica objęła wsparciem 30 dzieci;
- e. Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Promyk” przy Stowarzyszeniu Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie, obejmowała wsparciem 20 dzieci z rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym; prowadziła zajęcia w czasie wolnym od zajęć szkolnych, ukierunkowane na wsparcie w procesie wychowawczym, organizację czasu wolnego, wspieranie zainteresowań wychowanków, pomoc w nauce itp.;
- f. Szkoła Podstawowa Nr 4 prowadziła profilaktyczne zajęcia alternatywne, warsztaty fotograficzne i zajęcia turystyczno-krajoznawcze w ramach *Klubu odkrywców*, gdzie propagowano aktywne formy spędzania wolnego czasu; propagowano działania

alternatywne wobec zachowań ryzykownych, stymulujące aktywność, kształtujące zachowania prozdrowotne. Odbiorcami byli uczniowie klas IV-VI.

W ramach zajęć rękodzieła artystycznego *Sztukmistrze*, organizowano spotkania z kulturą ludową, jako alternatywne formy spędzania czasu wolnego.

Uczniowie szkoły, w ramach pracy Szkolnego Koła PCK, brali udział w działaniach charytatywnych.

Rezultaty osiągnięte w ramach działań Celu strategicznego 6 w 2012 roku:

- Poprawa jakości pracy instytucji pomocy społecznej w zakresie poprawy warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie;
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin ubogich;
- Ograniczenie niedożywienia wśród dzieci i młodzieży w rodzinach ubogich;
- Skoordynowanie pomocy socjalnej i poradniczej skierowanej do rodzin dysfunkcyjnych;
- Rozszerzenie oferty działań pomocowych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie oświaty zdrowotnej;
- Wzrost świadomości rodziców w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich;
- Zwiększenie dostępności i skuteczności działań podejmowanych przez instytucje zajmujące się problematyką uzależnień;
- Rozszerzenie oferty działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubartów ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańcom miasta. Jej sprawna realizacja wymaga dużej konsekwencji i wspólnej pracy wszystkich podmiotów lokalnych miasta Lubartowa.

Podsumowując działania określone w Strategii, w 2012 roku realizowano zadania zawarte w obszarze 6 celów strategicznych Dokumentu. Zakres tematyczny celów przedstawiono w 6 Programach strategicznych, które realizowane były przez poszczególne instytucje w formie projektów. Ogółem zrealizowano 35 projektów, do których przystąpiło 17 instytucji z terenu miasta. Osiągnięto zamierzone rezultaty.

Największą inicjatywę wykazano organizując *Akcje pozyskiwania środków finansowych i rzeczowych dla osób i rodzin obejmowanych pomocą społeczną* – w ramach Programu 1, do realizacji których przyłączyło się 9 instytucji oraz w ramach: Programu 2 – realizując *Cykliczne programy terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz programy edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień* – 9 instytucji. Duży zakres wsparcia realizowano w ramach Programu 3 – w zakresie *Aktywizacji osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji, obejmowanych pomocą społeczną* oraz realizując *Projekty skierowane do grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym*.

Wzorem lat ubiegłych większość zadań ujętych w *Harmonogramie Działań* Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubartów, to zadania ustawowe realizowane przez jednostki z terenu miasta. Nie sporządza się w związku z tym w planach budżetu gminy,

odrębnego preliminarza wydatków na realizację Programów zawartych w dokumencie Strategii. Plan wydatków uwzględniany jest w budżecie każdej jednostki na dany rok i przedkładany do organu nadrzędnego, który przekazuje dotację na realizację wskazanych w planie zadań. Każda jednostka, po zakończeniu roku budżetowego, przedkłada właściwe sprawozdanie finansowe organowi nadrzdnemu.

Należy podkreślić, iż część działań w 2012 r. podejmowano w formie dodatkowych, nadprogramowych inicjatyw, finansowanych często przez sponsorów oraz z zewnętrznych środków pozyskiwanych w ramach konkursów i programów, a także dotacji na szczeblu lokalnym czy krajowym.